

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ КУРСУ «ШКІЛЬНИЙ УРОК ІСТОРІЇ В МУЗЕЇ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД»

1. Архітектурно-художнє рішення експозиції – художнє проектування і здійснення в об'ємно-просторовому і художньому середовищі експозиційного ансамблю на основі художньої концепції в цілях оптимального освоєння вмісту експозиції відвідувачами музею.
2. Асоціативність музейного предмету – прояв властивості експресивності. Вона полягає в тому, що викликає у глядача емоційні переживання на основі яких-небудь асоціацій.
3. Атрибуція – дослідницьке визначення музейного предмету, що включає в себе зіставлення визначуваного предмету з аналогічними йому. Такі дослідження дають можливість виявити властиві даному предмету основні ознаки: матеріал, форму, розмір, спосіб виготовлення, стиль, час і так далі.
4. Атрактивність – здатність музейних предметів привертати увагу. Це властивість, яка обумовлена їхньою тривимірністю, різноманітністю форм, кольором, фактурою, розмірами.
5. Документування – процес, пов'язаний з пізнанням різних боків життя навколишнього світу. В ході його виявляються об'єкти музейного значення, що підлягають збереженню і використанню у вигляді своєрідних документів, що засвідчують реальність і які є елементами історичної пам'яті. Мета документування – досягнення адекватного співвідношення між явищем (подією, фактом) і документами – свідченнями цього явища, відібраними в музей.
6. Дублетний фонд – частина фонду, яка складається з визначеного нормативними документами числа екземплярів повністю ідентичних предметів. Приналежність предметів основного фонду до дублетного фонду фіксується за допомогою карток. Дублетний фонд в основі своїй складається з типових предметів.
7. ІКОМ (The International Council of Museums) – Міжнародна рада музеїв. Заснована в листопаді 1946 р. у Парижі за ініціативою Chauncey J. Hamlin (Сполучені Штати Америки), який стає його першим президентом. ІКОМ є міжнародною неурядовою, професійною організацією, об'єднуючою музеї і музейних працівників. Складається з індивідуальних і колективних членів.
8. Інформативність – здатність музейного предмету виступати як джерело відомостей про явища культури, природи, історичні події і так далі.
9. Історія музейної справи – вивчає причини виникнення «музейної потреби», походження і історичний досвід всіх форм суспільних і культурних інститутів, що виникають для задоволення цієї потреби, їх функціонування в різних історичних умовах, музейну політику, організацію музейної справи, історію законодавства, що відноситься до музеїв і охорони пам'ятників. Історія музейної справи як елемент музеєзнавства стикається з історією науки, культури в цілому, з історією окремих дисциплін, представлених в музеях.
10. Колекційний фонд – частина основного фонду музею, що включає музейні предмети, наявні в музеї в єдиному екземплярі, або кращі з наявних в кількох екземплярах.
11. Консервація – збереження музейних предметів шляхом створення певного режиму зберігання, гальмування процесу їх природного старіння, а також шляхом активного припинення руйнівних процесів з подальшим зміцненням предметів.
12. Музеєзнавство – суспільна наука, яка вивчає процеси збереження соціально значимої інформації, пізнання й передачі знань та емоцій за допомогою музейних предметів, музейну справу, музей як суспільний інститут, його соціальні функції і форми їх реалізації.
13. Музей – особлива науково-культурна установа, яка зберігає природні і суспільні об'єкти, що є справжніми цінностями і використовуються в наукових і культурних цілях.
14. Музейна колекція – сукупність музейних предметів, зв'язаних однією або кількома ознаками і що представляють науковий, пізнавальний або художній інтерес як єдине ціле.
15. Музейність – поняття, пов'язане із специфічним відношенням людини до дійсності, яке виявляється в прагненні до придбання, збереження і використання об'єктів (матеріальних свідчень розвитку природи і суспільства), що виступають носіями цінностей соціокультурного характеру.
16. Музейний предмет – предмет музейного значення, що вилучений із реальної дійсності та включений в музейну колекцію і здатний тривало зберігатися. Музейний предмет є носієм соціокультурної і природничо- наукової інформації – автентичним джерелом знань і емоцій, культурно- історичною цінністю, частиною національного надбання.
17. Музейний фонд – сукупність всіх музейних предметів, що належать музею, з науково-допоміжними матеріалами, що відносяться до них.

18. Наукова концепція музею – всебічне обґрунтування цілей і завдань, створення, функціонування і розвитку музею, а також способів їх реалізації.
19. Загальна теорія музеєзнавства – пов'язана з пізнанням об'єкту, предмету, методу і структури науки. Вона визначає місце музеєзнавства в системі наукових дисциплін; вирішує питання взаємодії з різними науками; розробляє науковий апарат і мову науки; виявляє природу музейного відношення до дійсності, феномен музейного предмету; розробляє проблеми, пов'язані з соціокультурними функціями музеїв, їх місцем в системі інших соціокультурних інститутів, з типологією, класифікацією музеїв, із закономірностями формування і функціонування музейної мережі; розробляє наукові основи всіх специфічно музейних видів діяльності; визначає характер фундаментальних і прикладних досліджень в області музеєзнавства.
20. Репрезентативність музейних предметів – представленість їх серед предметів однотипних, тотожних. У ряді схожих предметів є такі, які з найбільшою повнотою розкривають те або інше явище дійсності і яскравіше його відображають, тобто є репрезентативними.
21. Реставрація – відновлення вигляду музейного предмету, що максимально наближається до первинного, за допомогою усунення пошкоджень предмету, що сталися в результаті його природного старіння або навмисних змін.
22. Соціокультурні функції музею – ті відмінні, не властиві іншим установам обов'язки, види діяльності музею по відношенню до суспільства і культури.
23. Теорія документування – вивчає різні сторони дійсності, прагнучи пізнати характер музейності, виявити об'єкти музейного значення, що підлягають збереженню і використанню у вигляді своєрідних документів та засвідчують реальність й виступають елементами історичної пам'яті. Так виявляється документаційний підхід до реальності. Теорія документування науково обґрунтовує критерії відбору, методика музеєзнавчого дослідження дійсності.
24. Теорія музейної комунікації – досліджує музей як один з комунікаційних інститутів, який не лише концентрує, узагальнює і поширює інформацію, але і самостійно продукує її на базі музеєзнавчих досліджень. Дана теорія вивчає специфіку передачі інформації, у основі якої лежать музейні предмети. Музейна комунікація розглядається як багатопланова, її основним каналом є експозиція.
25. Теорія тезаврирування (від грец. *Thesaurus* – скарбниця) досліджує сукупність музейних пам'яток в таких аспектах: 1) пізнання й розкриття їхньої цінності та інформації, котра міститься в них, 2) забезпечення їхньої фізичної збереженості. В рамках теорії тезаврирування фонд музейних предметів розглядається як особлива документальна система, модель реального світу.
30. Типовий музейний предмет – відображає типові явища і має властивості, що характерні для великої кількості предметів, які існують в даний час. Унікальний музейний предмет – предмет, що існує в даний час в єдиній або дуже обмеженій кількості і має особливу наукову і соціокультурну цінність.
31. Експозиція (музейна) – основна форма музейної комунікації. Вона реалізується шляхом демонстрації музейних предметів, організованих і розміщених відповідно до розробленої музеєм наукової концепції і сучасних принципів архітектурно-художніх рішень.
32. Експресивність – здатність музейних предметів впливати на глядача і викликати у нього емоційне переживання.